

Naturvernforbundet i Rana og omegn
ved Frode Solbakken
Baklandsveien 152
8646 Korgen
Rana@naturvernforbundet.no

NVE

Korgen 31.07.2025

Høringsuttalelse – Konesjonsbehandling av Stelåga kraftverk i Rødøy kommune

Om Naturvernforbundet i Rana og omegn

Naturvernforbundet i Rana og omegn er en lokalforening under Norges Naturvernforbund, landets eldste og største miljøorganisasjon med over 43000 medlemmer. Vi arbeider for å bevare naturens mangfold og økologiske funksjoner, og for en bærekraftig forvaltning av naturressurser. Vårt arbeid bygger på faglig kunnskap, naturens egenverdi og hensynet til kommende generasjoner.

Innledning

Vi viser til melding om konsesjonsbehandling og forslag til utredningsprogram for Stelåga kraftverk i Rødøy kommune, fremmet av Blåfall AS. Naturvernforbundet i Rana og omegn går imot planene og ber om at konsesjonsprosessen stanses.

Oppsummering av vår vurdering

Utbyggingen av Stelåga kraftverk fremstår som unødvendig, kostbar og naturødeleggende. Den vil medføre irreversible inngrep i et av de mest verdifulle og sammenhengende naturområdene i Nordland, i umiddelbar nærhet til Saltfjellet–Svartisen nasjonalpark. Samfunnsnyttene er etter vår vurdering langt lavere enn de miljømessige og langsiktige kostnadene.

Vurdering av utbyggers dokumentasjon

Utbyggers melding fremstår som mangelfull og spekulativ:

- Det er ikke gjennomført oppdaterte feltundersøkelser av naturmangfold, kulturminner eller samiske interesser.
- Friluftsliv og lokal bruk av området er ikke kartlagt, men avfeid som ubetydelig.
- Samiske interesser og reindrift er behandlet overfladisk, til tross for at området brukes til kalving, parring og beite. Vektleggingen av samlet belastning og kumulative effekter er mangelfull.
- Miljøkonsekvenser som redusert vannføring, temperaturendringer, erosjon og stranding av fisk og bunndyr er bagatellisert.
- Kraftbehovet er ikke dokumentert, og utbyggingskostnaden er høy (4,26 kr/kWh).

Kunnskapsgrunnlag og naturmangfoldlovens § 8 og § 10

Naturmangfoldlovens krav til oppdatert kunnskapsgrunnlag (§ 8) og vurdering av samlet belastning (§ 10) er ikke oppfylt. Dette er i strid med god forvaltningspraksis og undergraver tilliten til konsesjonsprosessen.

Samlet belastning og fragmentering av natur

Utbyggingen må ses i sammenheng med øvrige kraftverksplaner i Melfjordbotn. Blåfall AS planlegger totalt fire kraftverk i området, inkludert Stelåga, Melfjordbotn og Gjervalåga kraftverk. Disse er tenkt

koblet til en felles transformatorstasjon og en ny 132 kV kraftlinje gjennom Gjervaldalen. Dette innebærer en betydelig samlet belastning på natur, landskap og reindrift, og må vurderes helhetlig. Bit-for-bit-nedbygging av urørt natur gir negative kumulative effekter og fører til fragmentering av økosystemer, som er en hovedårsak til tap av naturmangfold. Dette er i strid med både nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.

Status for norsk vassdragsnatur – nasjonal krise

Stortingsmeldingen *Meld. St. 35 (2023–2024)* dokumenterer at:

- Bare 75 % av Norges vannforekomster har god økologisk tilstand.
- Vannkraft er en av de største negative påvirkningsfaktorene.
- Over 30 % av ferskvannarter er truet.
- Naturindeksen for ferskvann har stått stille siden 1990.

Utbygging av Stelåga vil forverre denne situasjonen og undergrave Norges mål om å stanse og reversere naturtap innen 2030. Frie elveløp er en rødlistet naturtype i Norge.

Naturavtalen og 30 %-målet

Norge har sluttet seg til Kunming–Montreal-avtalen, som forplikter oss til å verne 30 % av naturen og restaurere ytterligere 30 % innen 2030. Stelåga ligger i et område som Miljødirektoratet har anbefalt vernet. Å tillate utbygging her vil være i strid med disse forpliktelsene.

Friluftsliv og urørt natur som nasjonal verdi

Området har stor verdi som urørt villmark og er viktig for naturbasert reiseliv. I tråd med nasjonalparkstyrets besøkstrategi skal området forvaltes som «kvalifisert villmark». Erfaringer fra andre områder, som Marmorslottet, viser at ukontrollert tilstrømming kan skade naturverdiene. Organiserte turer med guide er en bærekraftig løsning som gir lokal verdiskaping.

Reindrift og samiske interesser

Området er en del av Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt og brukes til:

- **Kalving og vårbeite** på sørsiden av Melfjorden.
- **Sommer- og høstbeite** i Melfjordloftan og Burfjellet.
- **Parringsland** i september–oktober, hvor reinen trenger ro.
- **Flytting og trekk** mellom kyst og innland, der Melfjordbotn og Melfjorden er sentrale ledd.

Distriktet er topografisk oppdelt og svært sårbart for inngrep. Inngrep i flyttleier og beiteområder kan føre til endret beitemønster, lavere slaktevekter og redusert produksjon. Samlet belastning må vurderes. Det foreslåtte tiltaket kan være i strid med reindriftslovens §22 og Norges forpliktelser til å sikre samisk kultur og næring.

Lav samfunnsnytte og kraftoverskudd

Med en utbyggingskostnad på 4,26 kr/kWh og behov for omfattende nettilknytning, fremstår prosjektet som lite samfunnsøkonomisk lønnsomt. Regionen har betydelig kraftoverskudd og kommunale kraftselskaper sliter økonomisk grunnet vedvarende lavt prisnivå. En produksjon på 15,2 GWh/år er svært liten i lys av at prosjektet forutsetter ødeleggelse av kvalifisert villmark i umiddelbar nærhet til Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark og Nattmoråga landskapsvernområde. I tillegg vil kostbar linjeutbygging i området kreve investeringer og føre til økt nettleie til befolkningen.

Klimaperspektivet og naturtap

Prosjektet gir lav vinterproduksjon (15,2 GWh/år) og bidrar lite til forsyningssikkerhet. Samtidig vil naturtapet svekke naturens evne til å motstå klimaendringer. Intakte økosystemer er avgjørende for klimatilpasning, karbonlagring og flomdemping.

Vernegrenser og juridiske forhold

Ytre Stelåga ligger tett på vernegrensen til Nattmoråga landskapsvernområde. Ifølge Lovdata ligger vassdraget bare få meter fra vernegrensen til Nattmoråga landskapsvernområde og halve elvedalen Ytre Stelåga renner i er dermed vernet. En eventuell utbygging av Ytre Stelåga vil kunne skade verneverdige naturtyper og arter, og er i strid med vernebestemmelsene for landskapsvernområdet.

Forslag til krav i utredningsprogrammet

Naturvernforbundet ber NVE avslutte konsesjonsprosessen for Stelåga kraftverk. Velger NVE å gå videre med dette kontroversielle prosjektet, ber vi om at det stilles følgende krav før eventuell videre behandling:

- Feltbaserte undersøkelser av fugl, fisk, bunndyr og vegetasjon.
- Kartlegging av friluftsliv og samisk bruk.
- Vurdering av kumulative effekter og samlet belastning i hele Melfjordbotn-området.
- Visualisering av landskapsinngrep og tap av INON-områder.
- Konsultasjon med Sametinget og reindriftsforvaltningen.

Et alternativ til kraftutbygging: Vern gjennom nasjonalparkutvidelse

Naturvernforbundet i Rana og omegn mener at det foreligger et bedre alternativ til kraftutbygging i Stelåga: Å utvide Saltfjellet–Svartisen nasjonalpark til å inkludere Melfjordloftan og Stelåga-vassdragene. Dette vil være i tråd med Norges forpliktelser under Naturavtalen, anbefalingene i Meld. St. 35 (2023–2024), og Miljødirektoratets tidligere faglige vurdering. Et slikt vern vil sikre naturmangfold, styrke reindriftas rettigheter og legge til rette for bærekraftig naturbasert verdiskaping i regionen.

Konklusjon og oppfordring til NVE

Naturvernforbundet i Rana og omegn ber NVE om å avslutte konsesjonsprosessen for Stelåga kraftverk. Vi oppfordrer Miljødirektoratet til å fremme innsigelse og støtte sitt tidligere faglige standpunkt om vern. Vi ber om at naturverdiene i Melfjordloftan bevares og at området sikres for fremtiden som en del av Saltfjellet–Svartisen nasjonalpark

For styret i Naturvernforbundet i Rana og omegn,

Frode Solbakken, leder.